

סדר קדשים | מסכת חולין מ"ה - נ"א

פרשת חוקת | כ"ט בסיון - ה' בתמוז תשפ"ו (20-14 ליוני 2026)

מזן התלמוד

סדר קדשים, מסכת חולין מ"ז, א'

ההוא פולמוסא דאתא לפומבדיתא, ערקו רבה ורב יוסף. פגע בהו ר' זירא, אמר להו: ערוקאי! כזית שאמרו במקום מרה

פולמוסא – גזוד אויבים
עקרו – ברוח
פגע בהו – פגש אותם

הסבר: לעיר פומבדיתא בבבל הגיע חיל אויבים, ובעקבות זאת ברחו משם רבה ורב יוסף. פגש אותם רבי זירא ואמר להם: "בורחים! מה שאמרו חכמים שאם ניטל הכבד מהבהמה ונשאר כזית ממנו היא כשרה – זה דווקא אם נשאר בסמוך למקום המרה".

שבוע הספר העברי

חפשו אותנו **תלמוד ישראלי** בדוכני ידיעות ספרים בירושלים ותל אביב

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הנדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובמים.
יתן ה' את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפניהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאינו תחתיהם,
ועטרים בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
ויקיים בהם הכתוב:
"כי ה' אלהיכם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

דף מ"ה: שונא מתנות יחיה

"ושונא מתנות - יחיה", אמר שלמה המלך בספר משלי, ואכן הצדיקים אינם מקבלים מתנות מבני אדם, אלא בוסחים בה' שיסיפק להם את כל מחסורם. התלמוד מספר שכאשר היו משגרים לרבי זירא מתנה מבית הנשיא, הוא היה מסרב לקבלה, מפני שהוא לא רצה להתקיים ממתנת בשר ודם.

דף מ"ו: סרְכָא

סרְכָא היא ריר הדבוק לקרום שעוטף את הראה. הריר הזה מהווה סיבה לחשוש שגמא הבהמה טרפה, כי יתכן שהריר יצא מתוך הראה. איך הוא יצא מן הראה? מפני שיש נקב בראה ודרךה יצא הריר. אם יש נקב בראה - הבהמה טרפה. זו היא שיטת רש"י. בעלי התוספות סוברים, שהחשש מסרְכָא אינו שהסרְכָא יצאה מנקב, אלא להפך: יש סרכות שדבוקות כה חזק לראה, עד שכאשר הסרְכָא תתנתק מהראה יוצר נקב במקום שבו הייתה הסרְכָא דבוקה, והבהמה תהיה טרפה.

דף מ"ז: נתן הבבלי

התלמוד מספר מעשה על רבי נתן, שכאשר באה אליו אישה עם בעיה רפואית בענין ברית המילה של בנה, נתן לה רבי נתן סימן בגופו של התינוק, שעל פיו תדע מתי הדם זורם היטב בגופו, וברית המילה לא תסכן אותו. כך עשתה האישה, ובהגיע הזמן, מלה את בנה ולא ארע לו כל נזק, ונקרא שמו בישראל: נתן הבבלי, על שם הצדיק.

מי היה רבי נתן? רבי נתן שימש כאב בית דין באושא שבגליל, שבה שוקמה מחדש היהדות לאחר החורבן. הוא היה בנו של ראש הגולה בבבל, ועלה מבבל לארץ ישראל כדי לעזור לנשיא רבן שמעון בן גמליאל.

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 19:12	כניסת שבת: 20:11
יציאת שבת: 20:31	יציאת שבת: 21:22
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 19:28	כניסת שבת: 21:08
יציאת שבת: 20:34	יציאת שבת: 22:53

חברותא

מתפללים

בית הכנסת היה מבולגן מאוד באופן קבוע, וחיים הגבאי הזקן כבר התיימשך מלפנות למתפללים ולבקש מהם לשמור על הסדר והניקיון. הוא פנה לבחור בשם יונתן והציע לו 400 שקל בתמורה לכך שיסדר וינקה את בית הכנסת. יונתן הסכים, אבל במקום לסדר בעצמו דפק על הבמה אחרי התפילה ונשא נאום נרגש ומליהב על קדושת בית הכנסת והחשיבות לשמור על כבודו. בעקבות זאת קמו כל המתפללים, סידרו וניקו את בית הכנסת במהרה. כעת התעורר ויכוח בין יונתן לחיים האם מגיע לו לקבל את התשלום המובטח.

מצד שני

יונתן טוען: העיקר היא התוצאה ולא הדרך בה הגעתי אליה. הבטחתי לך שבית הכנסת יהיה מסודר ונקי – ומה זה משנה אם עשיתי זאת במו ידי או באמצעות כושר השכנוע שלי? לכן מגיע לי תשלום.

מצד אחד

חיים טוען: הבטחתי לך תשלום בתמורה לכך שאתה תעבוד ותסדר בעצמך את בית הכנסת, ואתה לא עשית את זה אלא שכנעת אחרים לעבוד. לא טרחת, ולכן לא מגיע לך תשלום.

...מה? עתכס?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההיסטוריה

חתן פרס נובל לספרות - ש"י עגנון

ש"י עגנון נחשב לאחד הסופרים המעולים בעם ישראל, לשונו של עגנון ייחודית ומבוססת על מרכיבי לשון שמקורם במסורת היהודית: מקרא, מדרשים, לשון המשנה וחז"ל, אגדות חז"ל וסיפורי חסידים. חלק מן המילים בהן השתמש השתלבו בשפת היום – יום עד לימינו. ברבים מספריו מתאר עגנון גם ערים בארץ, בעיקר בתקופת העלייה השנייה. ספריו תורגמו לשפות רבות, וזכו להצלחה ולהערכה ברחבי העולם. כתיבתו עוסקת בשאלות הקשורות לעם היהודי, בפסיכולוגיה ובנושאים נוספים רבים. בין יצירותיו הבולטות: "תמוז שלושם", "סיפור פשוט", "תהילה" ועוד. כבר משנת 1946 החלו מכיריו להמליץ על מועמדותו לפרס נובל לספרות. בסופו של דבר התקבלה ההמלצה, ובשנת 1966 זכה ש"י עגנון בפרס נובל לספרות ועד היום הוא הישראלי היחיד שזכה בפרס זה לספרות. בנואמו בטקס דיבר עגנון על חלומו בו הוא עומד ומשורר בבית המקדש לצד אחיו הלווים. דבריו אלה הודפסו על השטרות של 50 ש"ח, שעליהם הופיע דיוקנו.

שמואל יוסף עגנון (אוסף התצלומים הלאומי)

חמד של מושג

יום אחד נכנס לבית הכנסת של הרב יוסף משאש איש פשוט. הוא לבש מעיל ישן, ונעליו היו מאבקות. כשנכנס להתפלל, לחשו אנשים זה לזה: "כך באים לבית הכנסת?" "אין כבוד למקום!" האיש שמע. פניו האדמו, ולבו התכווץ.

בקול שקט ורועד הלך אל בית הרב. "רבי", אמר, "רציתי רק להתפלל, ובגישו אותי". הרב יוסף משאש הביט בו בעינים טובות. הוא לא הביט במעיל, אלא בלב. "שב", אמר לו ברכות, "ספר לי". אחרי ששמע הרב הכל, לקח נר ועט, וכתב מכתב לאנשי הקהלה. וכתב: "דעו לכם: אין דבר שמרחק את האדם מן התורה כמו ביש וְהַלְבֵּנֵת פָּנִים. מי שבא להתפלל – פותחים לו את הלב". בשבת הבאה, כשהאיש נכנס לבית הכנסת, קבלו אותו בחינה. והרב אמר לתלמידיו: "יש מעיל של בנד, ויש מעיל של לב. והמעיל של הלב – הוא החשוב ביותר".

📍 | על המפה | שכונת תלפיות בירושלים

תלפיות היא שכונה וותיקה בדרום מזרח ירושלים. היא הוקמה בשנת 1921 ביוזמתם של יצחק לוי וארתור רופין, ותוכננה מלכתחילה במתווה של עיר מודרנית. השכונה נקראה תלפיות בשל גובהה הרב, וכן משום שרואים ממנה את מגדל דוד, הנזכר בפסוק "כמגדל דוד צווארך בנוי לתלפיות". בתחילה הייתה תלפיות מנותקת מירושלים, נחשבה לאזור ספר וסבלה מהתנפלות הערבים והבדואים. לאחר מלחמת ששת הימים חל מהפך במעמדה, הביקוש למגורים בה עלה, ורבים מבתי הישנים נהרסו לטובת בניית בתי דירות חדשים. לצד השכונה התפתחו, בתחילת שנות ה-50, בנייני-שיכונים וכן אזור תעשייה תלפיות, ממתחמי התעסוקה והמסחר הגדולים בבירה. בין האישים הידועים שגרו בתלפיות היו אליעזר בן יהודה, יוסף קלוזנר וש"י עגנון.

מפת תלפיות וסביבתה (Wikipedia, תמר הירדני)

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0				
📖	👤	👤	🏰	👤	🏰	👤	🏰	👤	🏰	👤	🏰	🏰	🌐				
495	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו / שרה	-3760 בריאת העולם

היחידים
לוחמי אלוהים

- התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:
- 1 מי היא הדמות שבציור?
 - 2 באיזה פרס חשוב היא זכתה?
 - 3 מהו סטר הכסף על השולחן ואיך הוא קשור לדמות?
 - 4 מהם השמות המופיעים על הספרים שעל המדף?

חִצְבָּה!

מצאו מילה שמשותפת לכל המילים הבאות:

מקדש

ספר	כנסת
חולים	כסות

3 דקות | מי אני?

1. אני נמצא וממוקם בשכונת תלפיות בירושלים.
2. סופר ידוע התגורר בי, וכתב בי את רוב ספריו.
3. כיום אני נחשב לאתר לאומי, ויש בי מוזיאון לזכרו של אותו סופר.
4. מתקיימים בי ערבי ספרות ותרבות ותערוכות במהלך השנה.

5780	5778	5727	5708	5707	5699	5657	5323	5260	5258	4900	4800	4650	4260
ה'תש"פ	ה'תשע"ח	ה'תשנ"ז	ה'תש"ח	ה'תש"ז	ה'תרצ"ט	ה'תר"ץ	ה'רמ"ח	ה'תש"ס	ה'תש"ח	ה'תש"ס	ה'תש"ס	ה'תש"ס	ה'תש"ס
2019	2017	1969	1967	1948	1947	1939	1897	1500	1492	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים
שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	70 שנה למדינה	הרב אריה לויין	מלחמת ששת הימים	הקמת המדינה	מלחמת העצמאות	שואה	הרצל	העת החדשה	גירוש ספרד	הרמב"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

פרשת חוקת היא פרשה של פרידות כואבות. בתוך זמן קצר, אנו קוראים על פטירתם של מרים ואהרן – שניים מעמודי התווך של דור המדבר. פטירתם מסמלת את הסתלקות הנהגת הנס: באר המים פוסקת וענני הכבוד מסתלקים. החלל שנפער הוא עצום, אך דווקא מתוך הריק הזה בוקעת הקריאה הגדולה לדור הבא. בסיפור פטירתם של אהרן ומרים קוראת לנו התורה לקחת אחריות ולהפוך את החוסר למקום של התחדשות. התורה מלמדת אותנו שהדרך הנכונה להתמודד עם פטירתם של ענקי הדור היא לא לשקוע בעבר ובכאב, אלא לינוק מהשורשים שהם נטעו בנו ולתרגם אותם למציאות החיים החדשה שתתגלה עם הכניסה לארץ. כשהמנהיגים נאספים אל עמם, וה"נס" הולך עימם, זה דורש אחריות וגדלות אנושית. זהו רגע בו עם ישראל נדרש לגדל מתוכו קומה חדשה של הנהגה, וכאן מגיעה הסמכתו של יהושע, כמנהיג הראוי לכניסת ישראל לארצו.

סדר קדשים | מסכת חולין | דף מ"ח - נ"א

דף מ"ח: בדיקת הראה

בהמה שנשחטה ונמצא נקב בראתה - אסורה באכילה. ראה היא כמו בלון, כל החיים שואפים אדיר לתוך הראה ונושפים אותו החוצה. אם שחטו בהמה ואחר כך ניפחו את הראה שלה, ושמעו קול של יציאת אדיר, מה עושים? אם אפשר לראות בדיקת מהיכן נשמע קול יציאת האדיר, מניחים דבר-מה על המקום, למשל מים, ואם המים זזים - סימן שיש נקב ואדיר יוצא ולכן המים זזים והבהמה טרפה. אם לא מצליחים לזהות את המקום, מכניסים את הראה למים פושרים. אם רואים שנוצרות בועות במים - סימן שיש נקב. אם אין רואים בועות, הבהמה כשרה.

דף מ"ט: שתיה ממים שהיו מגולים

הז"ל קבעו שאסור לשתות ממים שהיו מגולים בלי מכסה, מפני החשש שמא נחש שתה מן המים והטיל בהם ארס תוך כדי השתיה. גם אם אדם שתה מן המים הללו ולא ארע לו דבר, אסור לאדם אחר לשתות מהם, כי יש לחשוש שמא הארס שקע לתחתית המים ומי שישתה קעת מן המים ינזק ממנו. השולחן ערוך כותב כי בימינו שאין נחשים מצויים בינינו - מותר לשתות משקה מגולה.

בדף זה מובאת בריאת, שישנם חמישה סוגי משקים, שגם אם הם היו מגולים, אין צורך לחשוש שמא נחש שתה מהם, והם: ציר, חומץ, שמן, דבש ושמן של דגים.

דף נ': דיני אבלות

רפאל חזר הביתה לאחר תקופה ארוכה בה השתתף במלחמה, ולצער הרב גילה שאביו הזקן נפטר לפני יומים, ושאחיו ואחיותיו יושבים עליו שבועה. כמובן שגם רפאל צריך עכשיו לשתת שבועה על אביו; **השאלה היא, ממתי עליו לספור את שבעת הימים?** האם יצטרף לאחיו ואחיותיו, שסופרים מיום הקבורה, ויסיים את השבעה יחד איתם - או שעליו להתחיל לספור שבועה ימים מהיום בו החל לנהוג אבלות בפועל, ולסיים אותם יומים אחרי אחיו?

חכמים במשנה אומרים, שהתשובה לכך תלויה בשאלה מתי חזר אותו אדם לביתו, ומהיכן חזר. במהלך שלושת הימים הראשונים של האבלות, אם הגיע האדם ממקום קרוב - הוא מצטרף לקרוביו ומונה איתם, ואם הגיע ממקום רחוק - מונה בפני עצמו. ואילו במקרה שחזר לאחר שלושה ימים, אפילו אם חזר ממקום קרוב, הוא מונה בפני עצמו.

במקרה שלנו, רפאל חזר אמנם בתוך שלושה ימים, אבל מכיון שהגיע ממקום רחוק - עליו למנות בפני עצמו.

דף נ"א: "בית הכסות"

כשבקר וצאן אוכלים, הם אינם בודקים את מאכלם בשבע עינים, ולכן אם באוכל שלהם מעורבים חלקי מתכת, מסמרים, ברגים וכדומה, לפעמים הם אוכלים אותם יחד עם האוכל. כאשר גוף זר חודר למעיה של בהמה, הגוף שלה מפריד אותו מן האוכל, והוא נכנס לקבה קטנה שסמוכה לסרעפת, ושמה הוא: "בית הכסות". **אם מחט, מסמר, או כל גוף זר אחר, ננעץ בדופן בית הכסות ועושה בו נקב - הבהמה טרפה.**

שאלות השוב

1. מדוע רבי זירא סירב לקבל מתנות?
2. מדוע קראו לתינוק על שם רבי נתן?
3. האם נחשים אוהבים דבש?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לצייין את מס' העלון עליו אתם עונים.* אביבקה רואה חשבון

תשובות

הציור השבועי

1. הסופר ש"י עגנון.
2. פרס נובל לספרות.
3. שטר של חמישים ₪ שעליו הדיוקן של עגנון.
4. שמות של חלק מהספרים שאותם כתב עגנון.

מי אני?

מוזיאון בית עגנון בירושלים

חידה

בית - בית מקדש, בית כנסת וכו'

